

Силабус курсу:

МЕТОДОЛОГІЯ СИСТЕМНОГО ПІДХОДУ ТА НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Ступінь вищої освіти:	Магістр
Спеціальність:	281 "Публічне управління та адміністрування"
Рік підготовки:	1
Семестр викладання:	осінній
Кількість кредитів ЄКТС:	3.0
Мова(-и) викладання:	українська
Вид семестрового контролю	залік

Автор курсу та лектор:

д.е.н., проф., Овчаренко Євген Іванович

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

завідувач кафедри публічного управління, менеджменту та маркетингу

посада

ovcharenko@snu.edu.ua

електронна адреса

+38-050-766-9666

телефон

Viber за номером
телефону

месенджер

511ГК аудиторія кафедри
ПУММ

консультації

Анотація навчального курсу

Цілі вивчення курсу:

Метою лекційних занять за дисципліною є розкриття загальних та специфічних особливостей даної дисципліни, її структури, окремих методів наукового пізнання; конкретизація зв'язку фундаментальних об'єктів з конкретно навчальною дисципліною, демонстрація системних відносин, надання цілісної уяви про предмет; деталізація і поелементне вивчення й засвоєння відповідних дисципліні понять, теорій; формування у студентів системи знань на основі усвідомлення загальних закономірностей, загальних принципів, поступового переходу від окремих до більш широких узагальнень; диференціювання знань, що дозволяє із великої кількості одержаних знань виділяти тільки ті, на які падає основне змістовне і логічне навантаження та які є опорою для встановлення зв'язків між основними поняттями теми, курсу, предмету.

Метою самостійної роботи за дисципліною є засвоєння студентом навчального матеріалу в час, вільний від обов'язкових навчальних занять, без участі викладача; переорієнтація із лекційно-інформативної на індивідуально-диференційовану, особистісно-орієнтовану форму та на організацію самоосвіти студента; поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які студенти отримують у процесі навчання, а також застосування цих знань на практиці.

Результати навчання:

Знання: Здатність до демонстрації систематичних знань сучасних методів проведення досліджень в галузі публічного управління, процесів та форм публічного управління; Здатність до демонстрації поглиблених знань у вибраній області наукових досліджень; Здатність до демонстрації розуміння впливу рішень у суспільному, політичному і соціальному контексті; Здатність застосовувати системний підхід, інтегруючи знання з інших дисциплін та

враховуючи природничі аспекти під час розв'язання теоретичних та прикладних задач обраної області наукових досліджень.

Вміння: Здійснювати пошук, аналізувати і критично оцінювати інформацію з різних джерел; Застосовувати знання і розуміння для розв'язування задач синтезу та аналізу елементів та систем, характерних обраній області наукових досліджень; Досліджувати і моделювати явища та процеси в складних динамічних системах; Поєднувати теорію і практику, а також приймати рішення та виробляти стратегію розв'язання науково-прикладних задач з урахуванням загальнолюдських цінностей, суспільних та державних інтересів; Аргументувати вибір методів розв'язування науково-прикладної задачі, критично оцінювати отримані результати та захищати прийняті рішення.

Передумови до початку вивчення:

Базові знання у сфері філософії науки, знання щодо загальних економічних процесів на макро- і мікрорівнях та у сфері публічного управління й адміністрування; навички у сфері наукових досліджень.

Мета курсу (набуті компетентності)

Мета викладання дисципліни полягає у оволодінні знаннями та уміннями щодо застосування закономірностей наукового пізнання, принципів і методів наукового пошуку для визначення структури дослідницької роботи, характеру її здійснення, для розробки необхідного інструментарію і форм подання результатів наукового дослідження.

Вивчення даного навчального курсу призначене для формування, удосконалення та розвитку у здобувача вищої освіти наступних компетентностей:

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК02. Здатність працювати в команді, мотивувати людей та рухатися до спільної мети, бути лідером, діяти соціально, відповідально та свідомо.

ЗК07. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

СК05. Здатність представляти органи публічного управління у відносинах з іншими державними органами та органами місцевого самоврядування, громадськими об'єднаннями, підприємствами, установами і організаціями незалежно від форм власності, громадянами та налагоджувати ефективні комунікації з ними.

Що забезпечується досягненням наступних програмних результатів навчання:

РН4. Використовувати сучасні статистичні методи, моделі, цифрові технології, спеціалізоване програмне забезпечення для розв'язання складних задач публічного управління та адміністрування.

РН5. Визначати пріоритетні напрями впровадження електронного урядування та розвитку електронної демократії.

РН8. Уміти здійснювати ефективну комунікацію, аргументувати свою позицію, використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології у сфері публічного управління та адміністрування на засадах соціальної відповідальності, правових та етичних норм.

РН10. Представляти органи публічного управління й інші організації публічної сфери та презентувати для фахівців і широкого загалу результати їх діяльності.

РН11. Розробляти обґрунтовані управлінські рішення з урахуванням питань європейської та євроатлантичної інтеграції, враховувати цілі, наявні законодавчі, часові та ресурсні обмеження, оцінювати політичні, соціальні, економічні та екологічні наслідки варіантів рішень.

РН12. Планувати і здійснювати наукові та прикладні дослідження у сфері публічного управління та адміністрування, включаючи аналіз проблематики, постановку цілей і завдань, вибір та використання теоретичних та емпіричних методів дослідження, аналіз його результатів, формулювання обґрунтованих висновків.

Структура курсу

№	Тема	Години (Л/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
1	Наука як духовно-практичний феномен сучасності	2/2	Об'єкт та предмет курсу . Мета, завдання і структура курсу. Предмет і сутність науки та її головна функція. Класифікація наук, структурні елементи науки, їх характеристика. Етапи становлення і розвитку науки. Сутність наукового пізнання, знання та наукового дослідження. Функції знання. Науково-технічний потенціал України. Організаційна структура науки. Пріоритетні напрями розвитку науки. Організація науково-дослідницької діяльності в Україні. Система підготовки наукових і науково-педагогічних кадрів та їх занятість.	Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.
2	Становлення й розвиток наукової методології	3/3	Місце теорії у наукових дослідженнях. Гносеологічний, логічний і методологічний підходи. Методологія. Наукова ідея. Гіпотеза. Закон. Закономірності. Принципи. Аксиома. Теореми. Категорія. Методологія і методи наукового пізнання. Принцип всезагального взаємозв'язку. Принцип єдності якості та кількості. Принцип відображення. Діалектичний та герменевтичний підходи в наукових дослідженнях. Відмінності загальної та часткової методології. Сутність трьох основних груп законів наукового пізнання – окремих, особливих, загальних.	Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.
3	Теоретико-методологічні основи розвитку наукового дослідження	3/3	До структури методології наукового пізнання входять: концепція, парадигма, підхід, принципи, методика, алгоритм, метод. У процесі історичного розвитку кожної науки сформувався складний арсенал, що забезпечує розкриття специфіки предмету свого дослідження. Для розкриття такого арсеналу науки державного управління необхідно акцентувати увагу на таких загально визначених моментах як: наявність двох рівнів пізнання (емпіричного та теоретичного), відповідних їм методів емпіричного та теоретичного рівнів дослідження, а також форм розвитку знання – факти, проблема, гіпотеза, теорія. Емпіричний та теоретичний рівні науковому пізнанні відрізняються глибиною, повнотою, всебічністю осягнення об'єкта, цілями, методами досягнення та способами вираження знань; ступенем значимості в них чуттєвого та раціонального моментів.	Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.
4	Особливості наукової реконструкції державно-управлінського процесу	3/3	Пізнавально-аналітична функція державного управління. Соціально-управлінська система як предмет дослідження. Державне управління як діяльність та єдність об'єктивних і суб'єктивних характеристик. Методологічний потенціал науки державного управління. Можливості використання методологій інших наук. Концепції, стратегії, програми, проекти як основні результативні форми пізнання державно-управлінського процесу. Спільне й відмінне методології пізнання та методології практики державного управління. Державне управління як відкрита система. Особливості державно-	Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.

№	Тема	Години (Л/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
			управлінського знання. Єдність методології та теорії державного управління. Специфіка пізнання гуманітарної складової державного управління.	
5	Застосування загальнонаукових методологій до пізнання проблем публічного управління	3/3	Основні типи класифікації методології. Системна природа методології державного управління. Визначеність методології предметом дослідження. Специфіка загальнонаукової методології та можливості її поширення на дослідження практики державного управління. Можливості використання методологій конкретних наук. Основні загальнонаукові методології та їх застосування до державного управління. Загальнонаукові методи (єдність історичного та логічного, сходження від абстрактного до конкретного, узагальнення, моделювання тощо) в дослідженні соціально-управлінських процесів. Комплекс методів необхідних для дослідження конкретної проблеми державного управління. Основні вимоги до вибору методів дослідження. Особливості дослідження проблем державного управління.	Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.
6	Основні характеристики наукового дослідження проблематики публічного управління	3/3	Сутність та основні етапи організації досліджень. Визначення проблеми та її конкретизація. Попередня розробка теоретичних положень. Розробка гіпотез. Вибір проблеми та вимоги до теми дослідження. Визначення мети і завдань наукового дослідження. Конкретизація проблеми дослідження. Визначення методики та методів дослідження. Застосування системного підходу в наукових дослідженнях. Правила оформлення результатів наукових досліджень.	Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.

Рекомендована література

Основна література:

1. Артемчук Г.І. Методика організації науково-дослідної роботи: Навч. посіб. для студ. та викл. ВНЗ, Київ. держ. лінгв. ун-т. / Г.І. Артемчук, В.М. Курило, М.П. Кочерган.— К.: Форум, 2000. — 270 с.
2. Баскаков А. Я. Методология научного исследования : учеб. пособие /А.Я. Баскаков, Н. В. Туленков. – К. : МАУП, 2004. – 216 с.
3. Белый И.В., Власов К.П., Клепиков В.Б. Основы научных исследований и технического творчества. – Харків: Вища школа, 1989. – 200 с.
4. Білуха М.Т. Основы научных исследований. – К.: Вища школа, 1997. – 271 с.
5. Єріна А.М., Захожай В.Б., Єрін Д.Л., Методологія наукових досліджень Навч. посібник. Вид. Центр навчальної літератури, - К.: - 212 с.
6. Жеребкін В.Є. Логіка: Підручник. – 4-те вид., випр. – К.: Т-во "Знання", КОО, 2001. – 255 с.
7. Закин Я.Х., Рашидов Н.Р. Основы научного исследования. – Ташкент: Укитувчи, 1979. – 182 с.
8. Кашуба М. В. Петровський П. М. Методологія сучасного наукового дослідження у сфері державного управління: Навчальний посібник. – Львів: ЛІДУ НАДУ, 2006. – 96 с.
9. Кринецький І.І. Основы научных исследований. – К.: Вища школа, Головное изд-во, 1981. – 207 с.
10. Крушельницька О.В. Методологія та організація наукових досліджень: Навчальний посібник / О.В. Крушельницька . – К.: Кондор, 2003. – 192 с.
11. Кустовська О.В. Методологія системного підходу та наукових досліджень: Курс лекцій / О.В. Кустовська. – Тернопіль: Економічна думка, 2005. – 124 с.
12. Лудченко А.А., Лудченко Я.А., Примак Т. А. Основы научных исследований: Учеб. пособие / Под ред. А.А. Лудченко. – 2-е изд., стер. – К.: О-во "Знання", КОО, 2001. – 113 с.
13. Петровський П. М. Гуманітарна парадигма в системі державного управління. – Львів: Вид-во ЛРІДУ НАДУ, 2008. – 252 с.
14. Петровський П. М. Гуманітарний ресурс демократизації державного управління України: теоретико-методологічний аспект. – Львів: Вид-во ЛРІДУ НАДУ, 2012. – 212 с.
15. Пилипчук М. І. Основы научных исследований / М. І.Пилипчук, А. С. Григорев. – К. : Знання, 2007. – 270 с.
16. Політична наука: Методи дослідження : підручник / [О.А. Габрієлян та ін.] ; за ред. О.А. Габрієляна. – К.: Видавничий центр "Академія", 2012. – 320 с.
17. Приходько П.Т. Азбука исследовательского труда. – Новосибирск: Наука, 1979. – 95с.
18. Сиденко В.М., Грушко І.М. Основы научных исследований. – Харків: Вища школа, 1979. – 200 с.
19. Стеченко Д.М. Методологія наукових досліджень: Підручник / Д.М. Стеченко, О.С. Чмир. – К.: Знання, 2007. – 317 с.
20. Сытник В.Ф. Основы научных исследований. – К.: Вища школа, Головное изд-во, 1978. – 182 с.
21. Философия науки. Хрестоматия / Отв. ред. Л.А. Микешина. – М.: Прогресс-Традиция, 2005. – 992 с.
22. Цехмістрова Г.С. Основы научных исследований : Навчальний посібник / Г.С. Цехмістрова - Київ: Видавничий Дім "Слово", 2003. – 240 с.
23. Шейко В.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник / В.М. Шейко, Н.М. Кушнарєнко. — 4-те вид., перероб. і доп. — К.: Знання-Прес, 2004. — 307 с.

Інформаційні ресурси.

24. Кабінет Міністрів України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua>.

25. Господарський кодекс України № 435-IV (із змін. і доповн.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/>
26. Законодавство України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.rada.kiev.ua>.
27. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
28. Національна бібліотека ім. В. Вернадського [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/>.
29. Електронний ресурс розміщення в цифровому репозиторії [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://nuwm.edu.ua/MySql/>.
30. Податковий кодекс України (із змінами, внесеними згідно із Законом № 72-VIII від 28 груд. 2014 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>
31. Система дистанційного навчання СНУ ім. В. Даля – <http://moodle.snu.edu.ua/>
32. Сайт №2 системи дистанційного навчання СНУ ім. В. Даля – <http://moodlesti.snu.edu.ua/>

Методичне забезпечення

1. Методичні вказівки до виконання контрольної роботи з дисципліни "Методологія системного підходу та наукових досліджень" (для магістрів) / Укл. Є.І. Овчаренко, Д.Ю. Дрожжин, Е.Н. Коренев. Сєверодонецьк: Вид-во Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля, 2019. 20 с.

2. Краус Н.М. Методологія та організація наукових досліджень: навчально-методичний посібник / Н.М. Краус. Полтава: Оріяна, 2012. 183 с.

3. Основи методології та організації наукових досліджень: навчальний посібник для студентів, курсантів, аспірантів, ад'юнктів / А.Є.Конверський, В.І. Лубський, Т.Г. Горбаченко, В.А.Бугров; за ред. А. Є.Конверського. К.: Центр учбової літератури, 2010. 352 с.

Оцінювання курсу

За повністю виконані завдання студент може отримати визначену кількість балів:

Інструменти і завдання	Кількість балів	
	Денна форма	Заочна форма
Присутність на заняттях та засвоєння лекційного матеріалу за темами	60	20
Присутність на заняттях (у період настановної сесії) та своєчасне виконання самостійних практичних завдань у межах тем	-	30
Індивідуальна робота	20	30
Залік (тест)	20	20
Разом	100	100

Шкала оцінювання студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу

Плагіат та академічна доброчесність:

Дотримання академічної доброчесності за курсом ґрунтується на внутрішньо-університетській системі запобігання та виявлення академічного плагіату. До основних вимог за курсом віднесено - посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Перевірка текстів на унікальність здійснюється однаковими для всіх здобувачів засобами: – за допомогою програмного забезпечення Unicheck і засобів системи MOODLE; за Internet-джерелами – за допомогою програми Antiplagiarism.net.

Завдання і заняття:

Очікується, що всі здобувачі вищої освіти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Здобувачі мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку здобувачі зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом. Якщо здобувач вищої освіти відсутній з поважної причини, він/вона презентує виконані завдання під час консультації викладача. Здобувач вищої освіти має право на оскарження результатів оцінювання.

Поведінка в аудиторії:

Курс передбачає індивідуальну та групову роботу. Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики. На аудиторні заняття слухачі мають з'являтися вчасно відповідно до діючого розкладу занять, яке міститься на сайті університету. Під час занять усі його учасники мають дотримуватися вимог техніки безпеки.